

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЦАХИМ ХӨГЖИЛ, ХАРИЛЦАА
ХОЛБООНЫ САЙД**

Сүхбаатарын талбай 1, Чингэлтэй дүүрэг,

Улаанбаатар хот, 15160

Утас: 33 07 81, Факс: (976-11) 33 07 80,

Цахим шуудан: info@mddc.gov.mn

Цахим хуудас: www.mddc.gov.mn

2023.06.30

№

03/1400

танай _____

-ны № _____

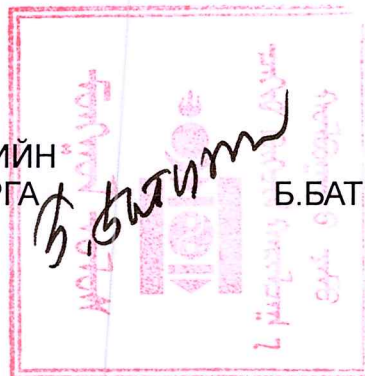
-т

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАРТ**

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичигт хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг баримтлан Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний 2023 оны 2 дугаар улирлын биелэлтийн тайланг үүгээр хүргүүлж байна.

Хавсралт..... хуудастай.

ТӨРИЙН НАРИЙН
БИЧГИЙН ДАРГА

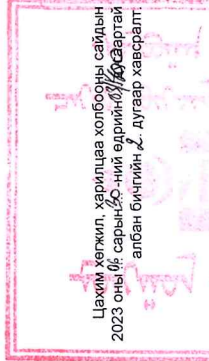
Б.БАТЦЭЦЭГ

Засгийн газрын Үйл ажиллагааны Хөтөлбөр Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам 2023 оны эхний хагас жил

Д/д	Зорилт	Арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, эх үүсвэр (сая төгрөг)	2023 оны зорилтот түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Хэрэгжих лтийн хувь
1	3, 4, 6. Өвөрхангай, Архангай, Баянхонгор, Өмнөговь, Завхан аймгуудад аялал жуулчлалын дэд хөгжүүлж, цэг, авто зам дагуу үйлчилгээний цогцолборуудыг байгуулана. Говийн бүсийн жуулчлалыг хөгжүүлнэ.	4. Монголын говьд шинжлэх ухаан, сонирхлын тусгай аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх MARS-V төслийг хэрэгжүүлнэ. 2020/Survival буюу даван туулж, тэсэж гарах өлгөх мөргөжлийнхэн болон сонирхогчдоод MARS-V академи байгуулах/	2020-2024	-	2023 оны зорилтот түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт Даван туулах, тэсэж амьдрах чадварыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн сонирхогчийн баазын хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.	Хэрэгжих лтийн хувь 70%
2		2. Хиймэл оюун ухаанд суурилсан технологи ашиглан иргэдэд төрөл бүрийн мэдээлэл, хүргэх нэгдсэн платформ хөгжүүлж нэвтрүүлнэ.		-	Хиймэл оюун ухаан иргэдэд ашиглан шаардлагатай мэдээллийг урьдчилан мэдэгдэхээр дамжуулан боломж бүрдэнэ.	100%

ДӨРӨВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

	<p>1. "E-Mongolia 3.0" хувилбарын шинэчлэлийн хүрээнд E-Mongolia платформын хэрэглэгчийн хандал, сүлжээний урсгал, ачаалал зэргээ хянаж ачаалал ихтэй үед ухаалгаар өөрийгөө өргөтгөж, ачаалал буурсан үед буцаж багасгах чадвартай AI /хиймэл оюун ухаан-д суурилсан функц бүхий динамик шийдэл нэвтрүүлсэн. Ингэснээр платформ үр ашигтайгаар ажиллаж, олон төрлийн хэмнэлт хийхээс гадна илүү хурдтайгаар нэг алшинд 2 сая хэрэглэгчийн ачааллыг тэнцвэржүүлэх боломжтой болсон. Иргэн өөрийн фэйсбүүк хаяг, үндэсний и-мэйл, E-Mongolia аппликацийн "push notification", хувийн имэйл хаягуудаас сонгон баримт бичгийн хугацаа дууссан сонордуулга, төлбөрийн нэхэмжлэх болон төрийн үйлчилгээний мэдэгдлийг шууд хүлээн авах, зөрсөлтэй жолооны үнэмлэх болон хугацаа дууссан бичиг баримтуудын анхааруулах мэдээллийг хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлсэн. Мөн "Авлигатай тэмцэх газарт өргөдөл гомдол гаргах" цэсийг шинээр нэмж, E-Mongolia системээс 11-11 дугаарт дуудлага хийх нөхцөлийг бүрдүүлсэн. 2.Иргэдэд төрийн байгууллагаас олгодог баримт бичиг, гэрчилгээ, зөвшөөрөлтэй холбоотой төрөл бүрийн мэдээлэл, мэдэгдлийг "Мэдэгдэл хүргэх систем"-ийг мэдэгдлийг хүргэсэн. Үүнээс үндэсний цахим шудан (58.9% буюу 12,734,869), хувийн цахим шудангийн хаяг (1% буюу 205,982), Push Notification (41.3% буюу 8,874,893)-ээр дамжуулан хүргэж байна. Төрийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрээр явуулах, төрийн үйл ажиллагаанд олон нийтийн хяналтыг бий болгож, нээлттэй, ил тод, шуурхай байлгах зорилгоор төр, иргэнийг холбосон мэдээлэл дамжуулах цахим суваг болох Үндэсний цахим шудангийн систем (www.mai.e-mongolia.mn)-ийг нэвтрүүлж, 1,6 сая хэрэглэгчид мэдэгдэл хүргэх боломжийг бүрдүүлсэн. Үндэсний цахим шудангийн системд төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллага (193 хаяг)-ын албаны цахим шуданг холбож, өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч, харуу хүргүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн.</p>
--	--

	<p>3. Төрийн цахим үйлчилгээний e-Mongolia платформын ашиглалтыг нэмэгдүүлэх, иргэдэд танин мэдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.</p> <p>4.1.3. Цахим засаглалын тогтолцоог боловсронгуй болгож, технологийн дэд бүтэц, төрийн цахим үйлчилгээг нэгдсэн бодлого, төлөвлөлттэй хөгжүүлнэ.</p>	<p>2020 2024</p>		<p>Цахим үйлчилгээний нэгдсэн платформоор дамжуулан үйлчилгээ авч иргэдийн тоог 200 000-р нэмэгдүүлсэн байна.</p>	<p>Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем (www.e-mongolia.mn)-д 2020 онд 23 байгууллагын 181, 2021 онд 59 байгууллагын 606, 2022 онд 69 байгууллагын 897, 2023 оны 69 байгууллагын 991 үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдэд цахим хэлбэрээр хүргэж, 2023 оны II дугаар улирлын байдлаар нийт 31,592,042 (30,384,294 нь амжилттай) удаагийн хандалт бүртгэгдсэн байна. Тус системд 1,621,028 буюу насанд хүрсэн иргэдийн 73% нь бүртгүүлж, 397 мянган хэрэглэгч идэвхтэй ашиглаж байна. Мөн 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдөр "E-Mongolia 3.0" хувилбарыг нэвтрүүлсэн. Шинэчилсэн хувилбаруар хуруун, 11-11 шууд дуудлага хийх, хэрэглэгчийн хамгийн их ашигладаг яаралтай тусламжийн тусгай дугаар, 11-11 шууд дуудлага хийх, хэрэглэгчийн хамгийн их ашигладаг үйлчилгээг хамгийн ойр харуулах, хандалт ихтэй үйлчилгээг санал болгох, хянах самбараас үндэсний имэйл, "push notification", хувийн имэйл хаягуудаас сонгон баримт бичгийн хугацаа дууссан үндэсний имэйл, шийдвэрлэлтийн явц, сонордуулга зэргийг хянах, өөрийн фэйсбүүк хаяг, сонордуулга, төлбөрийн нэхэмжлэх болон үйлчилгээний мэдэгдлийг хүлээн авах, төрийн 11 байгууллага дахь өөрийн 14 төрлийн мэдээллээ шалгаж, хяналт тавих, нотариатын үйлчилгээ, нийтийн тээврийн тасалбар захиалах, цахим үр чадвар олгох гарын авлага харах, ХБИ-ийн ID-ийг нэмж, сул хараатай иргэдэд зориулан өнгөний контрастыг нэмэгдүүлэх, өөрчлөх, шөнийн горимд шилжих боломжтой дэлгэцийн шинэчлэлийг хийж, үсгийн фонт хэмжээг өөрийн хэрэгцээнд тааруулан ихэсгэж, багасгах боломжийг бүрдүүлсэн.</p> <p>Бүх нийтийн цахим үр чадварыг дээшлүүлэх чиглэлээр нийт 85 удаагийн сургалтад 4320 иргэнийг /төрийн албан хаагч, ахмадууд, ЕБС-ийн сурагчид, бэгш нэр, ХБИ г.м/ хамрууллаа. Сургалтаар Цахим хөгжлийн багц хууль, тоон гарын үсэг, түүний хэрэглээ, цахим иргэн, мэдээлэл өгөгдөлтэй ажиллах үр чадвар, мэдээллийн аюулгүй байдал, ухаалаг утасны хэрэглээ, төрийн нэгдсэн систем E-Mongolia аппликейшн хэрэглээ, мэргэжил сургалт гэсэн агуулгын хүрээнд зохион байгуулсан.</p>	<p>100%</p>
<p>4</p>	<p>4. Үндэсний нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийг шинэчилнэ.</p>	<p>2022 2023</p>		<p>Дэд бүтэц шинэчлэгдсэн байна</p>	<p>2023 оны төсөвт тусгуулахаар Сангийн яам болон Монгол Улсын Их хуралд 2022 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдрийн 01/1366 албан бичгээр хүргүүлсэн боловч Монгол Улсын 2023 оны Төсвийн тухай хуульд тусгагдаагүй. Иймээс Монгол Улсын суурь гэрчилгээжүүлэх байгууллагын өнөөгийн нөхцөл байдалд тулгуурлан Нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийн үндэсний суурь гэрчилгээжүүлэх системийг шинэчлэхэд шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжийн нөхцөл, шаардлагыг боловсруулж, хөрөнгө оруулалтын тооцооллыг гаргаж, Дэлхийн Банкны олон улсын хөгжлийн ассоциацитай байгуулсан "Ухаалаг засаг-2 төсөл"-ийн хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний жагсаалтад "Нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийг шинэчлэх" төсөл хэрэгжүүлэх санал гарган ажиллаж байна.</p> <p>Хавсралт : 1 файл</p>	<p>30%</p>
<p>5</p>	<p>5. Үндэсний тоон гарын үсгийн хэрэглээнд хөндлөнгийн аудитын байгууллагаар дүгнэлт хийлгэж олон улсын жагсаалтад оруулна.</p>	<p>2022 2024</p>		<p>Аудитын үнэлгээ хийгдсэн байна.</p>	<p>2023 оны төсөвт тусгуулахаар Сангийн яам болон Монгол Улсын Их хуралд 2022 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдрийн 01/1366 албан бичгээр хүргүүлсэн боловч Монгол Улсын 2023 оны Төсвийн тухай хуульд тусгагдаагүй. Иймээс Нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийн үндэсний суурь гэрчилгээжүүлэх байгууллагын техник, тоног төхөөрөмж, програм хангамжийг шинэчлэхэд шаардлагатай техникийн шаардлагыг боловсруулж, Монгол Улс, Дэлхийн Банкны олон улсын хөгжлийн ассоциацитай байгуулсан "Ухаалаг засаг-2 төсөл"-ийн хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний жагсаалтад "Монгол Улсын цахим гарын үсгийн нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийг шинэчлэх" төслийг 2023 онд хэрэгжүүлэхээр тусуулсан. "Ухаалаг засаг-2" төслийн хүрээнд Дэлхийн Банкны Монгол Улсыг хариуцсан менежер Тиласони Бенжамин Мусуку, дижитал хөгжлийн ахлах мэргэжилтэн Женнифер Гуи, Сиу Чев Кук, дижитал хөгжлийн мэргэжилтэн Доржийн Амарбаясгалан, зөвлөх Себастьян Фу, захирлын туслах Өлзиймаа, Эрдэнэ зэрэг төлөөлөгчидтэй 2023 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдөр уулзалт хийж, "Монгол Улсын цахим гарын үсгийн нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийг шинэчлэх" төслийг төслийн баг дэмжиж, хэрэгжүүлэх арга, хэмжээний жагсаалтад оруулсан. Төслийн багт баримт бичгийг англи хэл дээр орчуулан хүргүүлэхээр ажиллаж байна.</p> <p>Хавсралт : 1 файл</p>	<p>50%</p>
<p>6</p>	<p>2. Аймгуудад өгөгдөл мэдээллийн зангилаа төв байгуулна.</p>	<p>2021 2024</p>	<p>1,627,3</p>	<p>2 аймагт мэдээллийн зангилаа төв байгуулсан байна.</p>	<p>Бүх нийтийн мэдээлэл, харилцаа холбооны үйлчилгээний өсөн нэмэгдэх хэрэгцээ, шаардлагыг хангах мэдээллийн зангилаа төвийг Дархан-Уул аймагт байгуулна. 2022 онд Дархан-Уул аймагт 2000 кв м талбай бүхий 2 давхар төвийг байгуулах ажлыг эхлүүлсэн бөгөөд газар шороо, суурийн цугалт хийгдсэн. 2023 онд 1, 2 давхрын арматур, шалны цугалтын ажил дуусч, өрлөгийн ажил хийгдэж байна.</p> <p>Хавсралт : 1 файл</p>	<p>50%</p>

	<p>4. Хөдөлгөөнт холбооны 5 дахь үеийн системийг нэвтрүүлнэ. 2022-2023</p>	<p>Хөдөлгөөнт холбооны 5 дахь үеийн системийг нэвтрүүлэхэд шаардлагатай радио давтамжийн нөөцийг бүрдүүлэхэд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээний үеэр амжилттай зохион байгуулсан ба туршилтад БНХАУ-ын "Эт Ти И" компанийн хөгжүүлсэн харилцаа холбоо, дэд бүтэц, автоматжуулалт, IoT-д тулгуурласан 8 бүтээгдэхүүнийг, үүрэн холбооны Мобиком корпораци автоматуулант болон интернэтийн үйлчилгээний "Ондр" брэнд бүтээгдэхүүнээ тус тус олон нийтэд танилцуулсан. 2022 онд Улаанбаатар хотын Сүхбаатар, Хан-Уул, Чингэлтэй дүүрэгт Мобиком ХХК, Юнител ХХК-ийн 5G технологиуд тулгуурласан IoT бүтээгдэхүүн, "Анд глобал" ХХК корпораци ХХК, Юнител ХХК, Ай Эн Мобайл ХХК, Скайтел ХХК-ийд хөдөлгөөнт холбооны 5 дахь үеийн судалгааг зах зээлийн судалгааг үеийн (5G) системийн туршилтын бүсийг үүсгэж, туршилтыг амжилттай хэрэгжүүлсэн. 5G технологийг нэвтрүүлэх бэлтгэл ажлыг хангахын тулд Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайдын 2023 оны А/42 дугаар тушаалаар Үндэсний радио давтамжийн хуваарилалтын хүснэгтийг баталсан. Уг баримт бичгийг захиргааны хэм хэмжээний актын Улсын нэгдсэн бүртгэлд 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн 6240 дугаарт бүртгэсэн ба Эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн систем (www.legalinfo.mn)-д байршсан. Хавсралт : 1 файл</p>	<p>70%</p>	
8	<p>4.1.5. Бүх нийтийн мэдээлэл, харилцаа холбооны үйлчилгээний есөн нэмэгдэх хэрэгцээ, шаардлагыг бүтцийг байгуулж, хамрах хүрээг өргөжүүлж, багтаамжийг нэмэгдүүлнэ.</p>	<p>5. Тоон радио өргөн нэвтрүүлгийн дамжуулах байгуулна. 2021-2023</p>	<p>Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны А/76 дугаар тушаалаар байгуулсан ажлын хэсэг "Хонхорын аналог радио өргөн нэвтрүүлгийн дамжуулах станцыг тоон технологид шилжүүлэх" техник, эдийн засгийн үндэслэлийг шинэчлэн боловсруулсан. 2021-2023 оны төсөвт уг төслийн санхүүжилт батлагдаагүй тул хэрэгжүүлэх боломжгүй байна. Хавсралт : 1 файл</p>	<p>30%</p>
9	<p>7. Худаг сувагчлалын багтаамжийг оновчтой ашиглах үүднээс том оврын физик болон ашиглахгүй байгаа шилэн кабелийг /хуучны/ сувагчлалаас чөлөөлж, шинээр их багтаамжийн шилэн кабелийг суурилуулна</p>	<p>622 км физик кабель чөлөөлж, 105.6 км шилэн кабель татсан байна.</p>	<p>Харилцаа холбооны худаг сувагчлалд ашиглалтгүй болсон 100 хосоос дээш физик болон шилэн кабелийг /хуучны/ сувагчлалаас чөлөөлж, шинээр их багтаамжийн шилэн кабелийг суурилуулах ажлыг "Мэдээлэл холбооны сүлжээ" ХХК, "Монголын цахилгаан холбоо" ХК хамтран хэрэгжүүлж байна. "Мэдээлэл холбооны сүлжээ" ХХК нь хотын төв зам дагуу Наран станцаас зүүн тийш Оффисеруудын ордон чиглэлд, КШ-32-оор Бага тойруугаас их тойруу чиглэлд, КШ-68-аар КШ-45 чиглэлд нийт 6,476 м кабель чөлөөлсөн.</p>	<p>30%</p>
10	<p>8. Харилцаа холбооны дэд бүтцийг эрчим хүч, зам, замын байгууламж, барилга зэрэг бусад инженерийн дэд бүтэцтэй уялдуулан төлөвлөнө.</p>	<p>2021-2024</p>	<p>"Мэдээлэл холбооны сүлжээ ХХК болон Мэдээлэл холбооны операторуудын ассоциацийн хамтарсан багтай хамтран "Барилгын мэдээлэл холбооны болон менежментийн системийн сүлжээний зураг төслийн төлөвлөлтийн норм ба дүрэм"-ийг шинээр боловсруулсан. Газрын тухай хууль болон Орон сууцны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах саналыг боловсруулж Барилга, хот байгуулалтын яаманд 2022 оны 08 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/1319 дугаар албан бичгээр хүргүүлсэн. Хуулийн төслийг байнгын хороодоор хэлэлцүүлэх ажлыг Барилга, хот байгуулалтын яамнаас зохион байгуулж байна. Дээрх хуулиудад өөрчлөлт орсноор харилцаа холбооны дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт нь бусад инженерийн дэд бүтэцтэй уялдах нөхцөл бүрэн бүрдэх юм.</p>	<p>70%</p>

11		12. Үндэсний хиймэл дагуул хөөргөх хууль эрхзүйн орчныг бүрдүүлнэ.	2021 2024	-	Сансрын тогтоомжийн судалгааг хийсэн байна.	Монгол Улсад сансар судлалыг хөгжүүлэхэд баримтлах чиглэлийн төслийг боловсруулж, 2022 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдөр хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан. Цахим хөгжил, харилцаа холбооны чиглэл-ийг баталсан. 2023 онд сансрын тухай хууль, тогтоомжийн хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох 34 асуумжийг боловсруулж, 37 байгууллагад судалгаа хийсэн. Мөн 23 орны сансар судлалтай холбоотой хууль, бодлогын баримт бичгийг судалсан. Хавсралт : 1 файл	70%
12		1. Үндэсний мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн дэд бүтцэд халдах, эдийн засаг, нийгмийн чадавхыг сулруулах зорилготой халдлагыг илрүүлэх, таслан зогсоох, хариу үйлдэл үзүүлэх чадавхыг бэхжүүлэх зорилгоор Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын хяналт удирдлагын төв байгуулна.	2021 2024	-	Зөвлөн дэд бүтэц буюу хүний нөөц, програм хангамжийг бүрдүүлсэн байна.	Кибер халдлага, зөрчилтэй тэмцэх төв байгуулах, техник эдийн засгийн үндэслэл, холбогдох судалгааг хийж, 2023 оны төсөвт тусуулахаар Сангийн яам болон Монгол Улсын Их хуралд ЦХХХ сайдын 2022 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдрийн 01/1366 албан бичгээр хүргүүлсэн боловч, 2023 оны Монгол Улсын төсвийн тухай хуульд тусгагдаагүй тул Дэлхийн банкны олон улсын хөгжлийн ассоциацийтай байгуулсан "Ухаалаг засаг – 2 төсөл"-ийн хүрээнд 2023 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдөр Кибер халдлага, зөрчилтэй тэмцэх төв байгуулах санал танилцуулсан. Ухаалаг засаг-2 төслийн 2023-2024 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний жагсаалтад дээрх арга хэмжээг төлөвлөн оруулах техникийн ажлын даалгавар боловсруулж байна. Хавсралт : 1 файл	30%
13	4.1.6. Үндэсний ашиг сонирхлыг хамгаалсан төр, иргэн, хэвшлийн мэдээллийн бүрэн бүтэн, нууцлагдсан, хүртээмжтэй байдлыг хангасан мэдээллийн аюулгүй байдлын тогтолцоог бэхжүүлж, чадавхыг нэмэгдүүлнэ.	2. Монгол Улсын хамжээнд интернэтийн хаяжилтыг 6 дахь (IPv6) шилжүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.	2021 2024	-	Төрийн байгууллагуудын тоног төхөөрөмжүүдийг шинэчилж, төрийн байгууллагуудын интернэт хэрэглэгчдийн хувийг шилжүүлсэн байна.	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2023 оны А/03 дугаар тушаалаар Монгол Улсын хамжээнд интернэтийн хаяжилтын 4 дэх (IPv4) хувилбараас 6 дахь (IPv6) хувилбарт шилжүүлэх төлөвлөгөөг боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулсан. Ажлын хэсгээс Монгол Улсын хамжээнд интернэтийн хаяжилтыг 6 дахь /IPv6/ хувилбарт шилжих төлөвлөгөөг боловсруулж, төслийг Ази номхон далайн бүсийн сүлжээ мэдээллийн төв (APNIC)-тэй хамтран 2023 оны 02 дугаар сарын 06-08-ны өдөр салбарын инженер, техникийн ажилчдын хүрээнд чадавхжуулах сургалтыг, 02 дугаар сарын 09-ний өдөр салбарын байгууллагуудын удирдах албан тушаалтануудын хүрээнд "Монгол Улсын интернэтийн сүлжээг интернэт хаяжилтын IPv6 хувилбарт шилжих төлөвлөгөөний талаарх хэлэлцүүлэг"-г нээлттэй танилцуулж, хэлэлцүүлсэн. "Монгол Улсын хамжээнд интернэтийн хаяжилтын 4 дэх (IPv4) хувилбараас 6 дахь (IPv6) хувилбарт шилжүүлэх төлөвлөгөө"-ний хэрэгжилтийг хангуулахаар Харилцаа холбооны зохицуулах хороонд 2023 оны 03 дугаар сарын 02-ны өдрийн 02/441 дугаар албан бичгийг хүргүүлсэн. Монгол Улсын хамжээнд интернэтийн хаяжилтын 4 дэх (IPv4) хувилбараас 6 дахь (IPv6) хувилбарт шилжүүлэх бэлэн байдлын асуулыг 2023 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 03/870 дугаар албан бичгээр 15 яаманд хүргүүлсэн. Төрийн 65 байгууллага, 55 хувийн хэвшлийн байгууллагаас судалгаа авч нэгтгэн IPv6 руу шууд шилжих боломжтой байгууллагын жагсаалтыг боловсруулж байна. Хавсралт : 2 файл	100%

14	<p>3. Хэмжээний мэдээллийн байдлыг сургалтын тогтолцоог бий болгоно.</p> <p>Үндэсний аюулгүй хангах 2021-2024</p>	<p>Мэдээллийн аюулгүй хангах чиглэлээр 18000 албан хаагчийг чадавхжуулсан байна.</p>	<p>Төрийн албан хаагчдын мэдээлэл технологийн ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулах ажлын хэсгийг ЦХХХЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2022 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдрийн А/18 дугаар тушаалаар байгуулж боловсруулсан. "И-Монгол академи" УТҮГ-ын захирлын 2022 оны 05 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/42 дугаар тушаалаар "Төрийн албан хаагчдын мэдээллийн технологи ашиглах чадварыг хөгжүүлэх сургалтын хөтөлбөр" батлагдсан. Дээрх сургалтын хөтөлбөрийг сайжруулах зорилгоор төрийн албан хаагчдын сургалтын хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох судалгааг 2023.05.22-2023.06.16-ны хугацаанд төрийн байгууллагуудын нэгдсэн систем /ERP/-ээр дамжуулан 21 аймаг 9 дүүргийн 4727 төрийн албан хаагчаас авч чадавхыг дээшлүүлэх "Ес зүйт хангер" сэдэвт сургалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 17-23-ны өдөр, Япон, Индонезын экспертүүдтэй хамтран "Удирдлага, албан хаагчдын кибер аюулгүй байдлын мэдлэг, ойлголтыг дээшлүүлэх" сургалтыг 2023 оны 02 сарын 06-14-ний өдөр, "Кибер мөрдөн шалгах" сургалтыг 2023 оны 03 дугаар сарын 13-21-ний өдөр зохион байгуулж 53 төрийн албан хаагчдыг хамруулсан. Цагдаагийн албан хаагчдад Цахим захилах гэмт хэргийг илрүүлэх мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах сэдэвт сургалтыг И-Монгол академи УТҮГ-тай хамтран 2023 оны 05 дугаар сарын 11-ны өдөр зохион байгуулж 130 албан хаагч хамруулсан. Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газрын 21 аймаг дахь албан хаагчдад 2023 оны 05 дугаар сарын 23-ны өдөр "Кибер аюулгүй байдлын нөхцөл байдал, Тоон гарын үсгийн хэргэлээ" цахим сургалтыг зохион байгуулж 70 төрийн албан хаагчид хамрагдсан. Төрийн албан хаагчдын цахим ур чадварыг нэмэгдүүлэх цуврал сургалтыг Дөрхан-Уул аймагт 2023 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдөр зохион байгуулж 250 албан хаагчид хамрагдсан. "И-Монгол академи" УТҮГ-тай хамтран Мэдээллийн аюулгүй байдлын чиглэлээр танхим болон цахимгаар 31 удаагийн сургалт зохион байгуулж, 1106 төрийн албан хаагч хамрагдсан.</p>	50%
15	<p>2. МХХТ-ийн хэрэглээний өрх болон хувь хүний судалгааг хийнэ.</p>	-	<p>2022 онд "Хувь хүн болон өрхийн мэдээлэл, харилцаа холбооны хэрэглээний судалгаа"-г Үндэсний статистикийн хороотой хамтран Улсын хэмжээнд 13000 өрхийг хамруулан хийсэн. Тус судалгааны үр дүнг цахим хэлбэрээр Үндэсний статистикийн хорооны цахим хуудас (www.1212.mn) болон Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамны цахим хуудас (www.mdc.gov.mn)-г нээлттэйгээр байршуулж, олон нийтэд хүргэсэн. Мөн судалгааны ботийг 400 ширхэг хэвлүүлэн салбарын байгууллагууд болон олон нийтэд түгээсэн.</p>	100%
16	<p>3. Инноваци, мэдээллийн технологийн салбарыг чиглүүлсэн эдийн засгийг хөгжүүлэх, судалгаа, шинжилгээний институтыг бэхжүүлнэ.</p>	<p>Улсын хэмжээнд Инноваци, мэдээллийн технологийн салбарын технологийн шинэчлэл цаашдын чандлагын бодлогын судалгааг боловсруулдаг болсон байна.</p>	<p>ЦХХХЯ-д Судалгаа, шинжилгээний хэлтэс, И-Монголиа академи УТҮГ-ын бүтцэд Мэдээллийн технологийн инновац, судалгаа, сургалтын хэлтсийг тус тус байгуулав. Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн салбарыг экспортод чиглүүлэх, салбарын инновацыг хөгжүүлэх, цахим бүрдүүлэх эрчимжүүлэх замаар Монгол Улсын дижитал эдийн засгийг хөгжүүлэх суурь боломжийг дэд бүтцээр дэмжих, Харилцаа холбооны сүлжээ, үйлчилгээ хүрээгүй баг, суурин газрын судалгаа, Хөдөлгөөнт холбооны 2 болон 3 дахь үе (2G, 3G)-ийн нэвтрэлтийн өнөөгийн байдлын судалгаа, Өргөн нэвтрүүлгийн талаарх бодлогын судалгааг БНСУ-ын судалгаа, хөгжлийн байгууллага KISDI-тэй хамтран хийж байна. Ухаалаг хот концепц, ОУЦХБ болон Европын холбооны Хотын зөвлөлөөс гаргасан Ухаалаг хот болсныг хэмжих шалгуур үзүүлэлтүүдийг оруулж, "Цахим аймаг" зөвлөмжид тусгав, Монгол Улсад Үндэсний рүүмингийн үйлчилгээг нэвтрүүлэх боломжийн талаар судлав. Ур чадвартай хүний нөөц бэлтгэх ХХМТ-ийн салбарын хүний нөөцийг хөгжүүлэх эрэлт хэрэгцээний судалгаанд төрийн захиргааны 92 байгууллагын албан хаагчийг хамруулав, ТНБД-ын 2023 оны А/71 дугаар тушаалаар "Шуудангийн салбарын хүний нөөцийн талаар судалж, цаашид хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний санал боловсруулах ажлын хэсэг"-ийг байгуулан судалгааны ажил эхлүүлсэн, Оюуны өмч, зохиогчийн эрхийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах хүрээнд далайд гарцуй хөгжиж буй орнуудын олон улсын судалгааны төв (ITP LDCC)-тэй хамтран "Оюуны өмч, зохиогчийн эрх эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, шинэ бүтээлийг хамгаалах, үйлдвэрлэл, хэрэглээнд нэвтрүүлэх, Урамшуулах системийг бий болгох" судалгаа хийлээ. И-Бизнес, цахим эдийн засгийг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд "Квант технологи"-ийн хэрэглээ шаардлага, Түүний эдийн засагт үзүүлэх нөлөө, олон улсын туршлага ба өнөөгийн байдлыг судлах ажлын хамрах хүрээг тодорхойлох ажлыг эхлүүлсэн. Цахим-худалдаа, цахим арилжаанд Монгол улсын бэлэн байдлын судалгааг ГХЯ-тай хамтран хийсэн.</p>	100%

17	4.1.7. Бүх нийтийн харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлнэ.	5. Бүх нийтийн харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх зорилгоор иргэдэд ур чадвар олгох суурь сургалтуудыг зохион байгуулна.	2021 2023	50000 хүнд сургалт зохион байгуулсан байна.	Бүх нийтийн цахим ур чадварыг дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд дараах сургалтуудыг зохион байгуулсан. 1. "И-Монгол академи" УТУГ-ын Цахим ур чадварын газар 2023 онд бүх нийтийн мэдээлэл, харилцаа холбоо, технологийн ур чадварыг дээшлүүлэх 91 удаагийн сургалтаар 4524 иргэнийг хамрууллаа. Үүнд, 53 удаагийн сургалтаар 2833 төрийн албан хаагч, 38 удаагийн сургалтаар 1691 иргэдийг хамруулсан болно. 2. Мэдээлэл, технологийн үндэсний паркийн дэргэдэх Цахим ур чадварын төвөөр дамжуулан Монгол шүүдэн ХК болон нийслэл харууцсан хэлтсийн үйлчилгээний ажилтныг мэргэшүүлэх, "Кодчлол-Инженерчлэл", дизайны анхан шат, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тусгай тоног төхөөрөмж, тогтвортой хөгжлийн боловсрол (ГХБ)-ий зэрэг сургалтуудыг зохион байгуулж, нийт 206 иргэн, албан хаагчдыг хамруулсан. Сургалтад шинжлэх ухаан, технологи мэдлэг олгох, бүтээлч ур чадварыг нь тэнцвэртэйгээр хөгжүүлэх, мэргэжлийн чиг баримжааг тодорхойлоход нь дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор 2023 оны 03 дугаар сарын 28, 29-ний өдрүүдэд Говь-Алтай аймгийн ЕБС-ийн 9-11 дүгээр ангийн суралгчдын дунд "Миний кодын эхлэл" тэмцээнийг зохион байгуулсан. 3. НУБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөрийн дэмжлэгтэйгээр И-Монгол академийн Цахим ур чадварын газраас ХБИ-ийн цахим ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтыг мэдээллийн аюулгүй байдал, асуудал шийдвэрлэх ур чадвар, ухаалаг утасны хэрэглээ зэрэг агуулгын хүрээнд нийт 15 удаа зохион байгуулсан. Сургалтад харааны бэрхшээлтэй 86, хэл, яриа, сонстолын бэрхшээлтэй 25, ахмад настай болон тулгуур хөдөлгөөний бэрхшээлтэй 77 иргэн, харааны бэрхшээлтэй болон алслагдсан хорооны 115 суралгчийг хамруулсан. 4. Монголын хараагүйчүүдийн үндэсний холбоо болон И-Монгол академи УТУГ хооронд ХБИ-ийг чадваржуулах ажлын хүрээнд хамтын ажиллагааны санамж бичгийг 2022 онд байгуулсан. Тус санамж бичгийн хүрээнд харааны бэрхшээлтэй 5 иргэний мэдээллийн технологийн ур чадварыг сайжруулах үүднээс 2023 оны 05 дугаар сарын 15-наас 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн хооронд 72 цагийн сургалтыг зохион байгуулсан.	30%
18	6. Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн салбарын ажилтан албан хаагчдад 2021 ур 2023 мөргэжлийн олгох чадвар мэргэшүүлсэн сургалтуудыг зохион байгуулна.			1000 хүнд сургалт зохион байгуулсан байна.	Япон Улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (Жайкай)-тай хамтран хэрэгжүүлж буй техникийн хамтын ажиллагааны хүрээнд "Ес зүйт хакар" сэдэвт сургалтад ШУТИС-МХТС, Удирдлагын академи, Үндэсний дата төв УТУГ, И-Монгол Академи УТУГ-ын мэдээлэл технологийн 18 албан хаагчийг 2023 оны 01 дүгээр сарын 17-23-ны өдрүүдэд хамруулсан. Япон болон Индонезын мэдээллийн аюулгүй байдалын мэргэжлийн экспертүүдтэй хамтран "Удирдлага, албан хаагчдын кибер аюулгүй байдлын мэдлэг, ойлголтыг дээшлүүлэх" сургалтыг 2023 оны 02 сарын 6-наас 14-ний өдрүүдэд, "Кибер мөрдөн шалгах" сургалтыг 2023 оны 03 сарын 13-21-ний өдрүүдэд зохион байгуулж, ШУТИС-МХТС, Удирдлагын академи, Үндэсний дата төв УТУГ, И-Монгол Академи УТУГ, Цагдаагийн Ерөнхий Газар, Шүүх шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн мэдээлэл технологийн 35 албан хаагчид, багш нарыг хамруулсан. Цахим хөгжил, харилцаа холбооны салбарын хяналтын газартай хамтран "Мэдээллийн аюулгүй байдлын суурь ойлголт" сэдэвт сургалтыг 2023 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдөр зохион байгуулж, яамны 42 албан хаагч, мэдээлэл харилцаа холбооны хяналтын 20 улсын байцаагч нар хамрагдсан. Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газрын 21 аймаг дахь удирдлагууд, мэргэжилтнүүд, Дархан-Уул аймгийн төрийн албан хаагчдад Кибер аюулгүй байдал, Тоон гарын устгийн хэрэглээ сэдэвт сургалтыг 2023 оны 05 дугаар сарын 23, бдугаар сарын 23-ны өдрүүдэд зохион байгуулж 320 албан хаагчид хамрагдсан. 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар мэдээлэл технологийн салбарын нийт 435 төрийн албан хаагчийг чадваржуулаад байна.	50%
19	2. Төвийн бүсэд тоон контент үйлдвэрлэлийн инкубатор байгуулна.			Улсын хэмжээнд шинэ үндэсний бүтээл үйлдвэрлэгчдийг дэмжих төвийг бүсчилсэн байдлаар 4 цэвт байгуулсан байна.	Мэдээлэл технологийн үндэсний парк ААТҮҮ-ыг түшиглэн Мэдээлэл, хандалтын төвийг байгуулахаар шийдвэрлэж, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын талаас засвар үйлчилгээний ажил, холбогдох тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэн "Мэдээлэл хандалтын төв"-ийг байгуулж, 2022 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдөр нээлтээ хийсэн. Уг төвд цахим ур чадвар чадамжийг дээшлүүлэх сургалтын 2 танхим, контент хөгжүүлэлтийн 2 танхим, конференцын 1 танхим, интернэт үйлчилгээний 1 танхим, нийт 6 танхимыг хүлээн авах хэсгийг хамт тохижуулж, тоногдосон. Энэхүү төвийн контент хөгжүүлэлтийн танхимд үндэсний контент хөгжүүлэгчдэд зориулсан сургалт зохион байгуулах, бүтээсэн контентийг олон нийтэд сурталчлах зэрэг үйл ажиллагааг явуулахаас гадна олон нийт болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд сургалт хийх зориулалтай.	90%

<p>4.1.9. Мэдээллийн технологийн энтрепренёр, гарааны бизнес эрхлэгчдийг дэмжих, үндэсний тоон контентыг хөгжүүлж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.</p>	<p>3. МХХТ-ийн салбарын энтрепренёр, гарааны бизнес эрхлэгчдийг 2021 Дэмжих чиглэлээр 2024 олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллана.</p>	<p>2021</p>	<p>Энтрепренёр болон бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлэх талаар иж бүрэн төлөвлөгөө холбогдох байгууллага, хувийн хэвшил, иргэдтэй хамтран хэрэгжүүлж арга зэхэлсэн байна.</p>	<p>1. Программ хангамжийн их дэлгүүр Mindolia.mn платформыг 2022 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдөр ашиглалтад оруулсан. Тус платформд нийт 172 компанийн 240 нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг байршуулж, үндсэн болон дэд хэсэгт ангилан, бүтээгдэхүүний нэмэлт боломж, суориулалтын мэдээллийг оруулсан. Одоогоор бүтээгдэхүүний дэлгэрэнгүй танилцуулгыг Англи хэл дээр хөрвүүлж, сэтгүүл гарган "Дэлхийн үрэн холбооны конгресс MWC-2023"-т танилцуулан, 1700 сэтгүүл тарааж танилцуулсан. Платформ нэвтрэнээр дотоодын програм хангамж үйлдвэрлэгчдийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, төвийн хөрөнгөөр мэдээллийн технологи, программ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах боломжийг бүрдүүлсэн.</p> <p>2. Испанийн Хаант Улсын Барселон хотноо 2023 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрөөс 03 дугаар сарын 02-ны өдрүүдэд Дэлхийн үрэн холбооны ассоциациас зохион байгуулсан "Дэлхийн үрэн холбооны конгресс 2023"-т Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайд Н.Учрал тэргүүтэй харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн салбарын төлөөлөгчид амжилттай оролцож, Монгол Улсын цахим хэвшил, иргэдтэй шилжилт, технологийн хөгжил, хөрөнгө оруулалтын боломжийг олон улсад сурталчлан таниулж, тус хамтран хэрэгжүүлж арга зэмжээнд төрийн болон олон улсын 16 байгууллагын удирдлагуудтай шинээр хамтын ажиллагааг эхлүүлэх болон хэрэгжүүлж буй төсөл, хөтөлбөрийн явцыг эрчимжүүлэх асуудлаар холбогдох улзалтуудыг зохион байгуулсан. Тухайлбал, Дэлхийн технологийн тэргүүлэгч компаниуд болох HUAWEI, ZTE нарын удирдлагуудтай хоёр талт уулзалт хийж, Монгол Улсын мэдээллийн технологийн салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулах, дата төв болон 5G сүлжээний чиглэлээр туршлага солилцох чиглэлд Хамтын ажиллагааны Санамж бичиг байгуулах, HUAWEI корпорацитай салбарын 1000 инженерийн мэргэшил дээшлүүлэх томоохон чиглэлээр хамтран ажиллахаар харилцан тохиролцсон.</p>	<p>100%</p>
<p>4.1.9. Мэдээллийн технологийн энтрепренёр, гарааны бизнес эрхлэгчдийг дэмжих, үндэсний тоон контентыг хөгжүүлж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.</p>	<p>4. Оюуны эрх, зохиогчийн эрх, патентыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах хөгжүүлнэ.</p>	<p>2023</p>	<p>Эрдэмтэн судлаач, хувийн хэвшил тус системийг ашиглан оюуны эрх, хуртээмжтэй байдлаар засгийн эргэлтэд оруулах боломж бүрдсэн байна.</p>	<p>Оюуны өмч, зохиогчийн эрх, патентыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах систем хөгжүүлэх чиглэлээр: 1. Мэдүүлэг, мэдэгдэл, нэмэлт өөрчлөлтийн хүсэлт хүлээн авах; аж үйлдвэрийн өмчийн мэдүүлгийг цахимжуулах; бүрдлийн шүүлт хийх; мэдэгдэл хургуулах; чанарын шүүлт хийх, патент, гэрчилгээ олгох; олон нийтэд мэдээлэх зорилгоор Аж үйлдвэрийн өмчийн удирдлагын систем (IPAS) 2. Патент олгогдсон шинэ бүтээл; патент олгогдсон ашигтай загвар; патент олгогдсон бүтээгдэхүүний Эрдэмтэн судлаач, загвар; мэдүүлсэн барааны тэмдэг, газар зүйн заалт; мэдүүлсэн олон улсын барааны тэмдгийн Аж үйлдвэрийн өмчийн хайлтын систем /https://publish.ipom.mn/ 3. Шинэ бүтээл, ашигтай загвар, бүтээгдэхүүний загвар, барааны тэмдэг, газар зүйн заалтын системийг мэдүүлгээ онлайн-аар мэдүүлэх Цахим мэдүүлгийн систем /https://efiling.ipom.mn/ системүүдийг тус хялбар, хүртээмжтэй тус ашиглагдаж байна. 4. Далайд гарцгүй хөгжиж буй орнуудын олон улсын судалгааны төвтэй хамтран "Оюуны өмч, зохиогчийн эрх эдийн засгийн эргэлтэд оруулах судалгаа шинжилгээний үр дүнд бий болсон оюуны өмч, шинэ бүтээлийг хамгаалах, үйлдвэрлэл, хэрэглээнд нэвтрүүлэх, тэдгээрийг урамшуулах системийг бий болгох" чиглэлээр судалгаа хийж байна. Монгол Улсын зохиогчийн эрхийн тухай хуульд зохиогчийн эрхээр хамгаалдаг бүтээл програм хангамж, өгөгдлийн сан хамгаардаг бөгөөд одоогийн байдлаар зохиогчийн эрхээр хамгаалж буй нийт 14600 бүтээгдэхүүний 1310 нь программ хангамжаар, 5 нь өгөгдлийн сангаар бүртгэлтэй байна.</p>	<p>100%</p>

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2020-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ХӨТӨЛБӨРИЙН ЦАХИМ ХӨГЖИЛ, ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ ЯАМНЫ
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ ХИЙСЭН
ТЭМДЭГЛЭЛ

2023.06.30

Улаанбаатар хот

Нэг. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний зорилго.

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний гол зорилго нь төрийн бодлого төлөвлөлт, үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүн, үр нөлөөг нэмэгдүүлэх, хэрэгжилт, хариуцлагыг сайжруулахад оршино.

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, хийх нийтлэг журам” болон холбогдох хууль тогтоомж, тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан эрх зүйн акт заавар журмыг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яаманд хамаарах хэрэгжилтийн биелэлтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, дутуу гүйцэтгэлтэй байгаа арга хэмжээний хэрэгжилтийг сайжруулахад мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөхөд үндсэн зорилго оршино.

Хоёр. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний арга зүй

Хяналтад авсан зорилт, арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилтийн явцад хяналт-шинжилгээ, үр дүнгийн үнэлгээ хийхдээ Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-д заасны дагуу “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т заасан зорилт арга хэмжээг үнэлэхдээ зорилтот түвшинг хүрсэн түвшинтэй харьцуулан үнэлэв.

Арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилтийн түвшинг үнэлэн тогтоохдоо дээрх журмын “Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний арга зүй” болон үр дүн, нотлох баримтад тулгуурлах зарчмыг баримталлаа.

Гурав. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний үр дүн

Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яаманд хамаарах үндсэн арга хэмжээний хүрээнд хамаарах Эдийн засгийн бодлого, Засаглалын бодлогын хүрээнд төлөвлөсөн 6 зорилтын хүрээнд 21 арга хэмжээг тусгасан.

Тус яамны Төрийн захиргааны удирдлагын газраас нэгтгэн ирүүлсэн Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яаманд хамаарах үндсэн арга хэмжээний 2023 оны 2 дугаар улирлын биелэлтийн тайланг үндэслэн Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийхэд ерөнхий

гүйцэтгэл 67.62 хувьтай үнэлэгдлээ. Арга хэмжээний гүйцэтгэлийг хувиар задлан үзүүлбэл:

- 30% -тай 5 арга хэмжээ
- 50% -тай 4 арга хэмжээ
- 70%-тай 4 арга хэмжээ
- 90%-тай 1 арга хэмжээ
- 100% -тай 7 арга хэмжээ байна.

Дөрөв. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт амжилттай буюу 100 хувийн гүйцэтгэлтэй хэрэгжиж буй онцлох ажлуудыг дор дурдаж байна.

❖ Тус хөтөлбөрийн Засаглалын бодлого хэсэгт орсон 4.1.3 дахь зорилт болох цахим засаглалын тогтолцоог боловсронгуй болгож, технологийн дэд бүтэц, төрийн цахим үйлчилгээг нэгдсэн бодлого, төлөвлөлттэй хөгжүүлэх хүрээнд дараах 2 арга хэмжээний биелэлт хангалттай хэрэгжиж байна:

1. Хиймэл оюун ухаанд суурилсан технологи ашиглан иргэдэд төрөл бүрийн мэдээлэл, мэдэгдэл хүргэх нэгдсэн платформ хөгжүүлж нэвтрүүлэхээр төлөвлөсөн арга хэмжээний биелэлт ахицтай буюу "E-Mongolia 3.0" хувилбарын шинэчлэлийн хүрээнд платформын хэрэглэгчийн хандалт, сүлжээний урсгал, ачаалал зэргээ хянаж ачаалал ихтэй үед ухаалгаар өөрийгөө өргөтгөж, ачаалал буурсан үед буцаж багасгах чадвартай хиймэл оюун ухаанд суурилсан функц бүхий динамик шийдэл нэвтрүүлсэн. Мөн E-Mongolia аппликэйшны "push notification", хувийн цахим шуудангийн хаягуудаас сонгон баримт бичгийн хугацаа дууссан сонордуулга, төлбөрийн нэхэмжлэх болон төрийн үйлчилгээний мэдэгдлийг шууд хүлээн авах нөхцөлийг бүрдүүлж буюу "Мэдэгдэл хүргэх систем"-ээр дамжуулан 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт 21,600,359 мэдэгдэл, үүнээс үндэсний цахим шуудангийн хаягаар 58.9% буюу 12,734,869, хувийн цахим шуудангийн хаягаар 1% буюу 205,982, Push Notification-оор 41.3% буюу 8,874,893 дамжуулан хүргэсэн амжилттай ажиллажээ.

2. Төрийн цахим үйлчилгээний e-Mongolia платформын ашиглалтыг нэмэгдүүлэх, иргэдэд танин мэдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах арга хэмжээний биелэлтийн хувьд Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем (www.e-mongolia.mn)-д 2023 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 83 байгууллагын 991 үйлчилгээг хүн, хуулийн этгээдэд цахим хэлбэрээр хүргэж нийт 31,592,042 (30,384,294 нь амжилттай) удаагийн хандалт бүртгэгдсэн байна. Тус системд 1,621,028 буюу насанд хүрсэн иргэдийн 73% нь бүртгүүлж, 397 мянган хэрэглэгч идэвхтэй ашиглаж байна.

Мөн иргэдэд танин мэдүүлэх арга хэмжээг амжилттай зохион байгуулж бүх нийтийн цахим ур чадварыг дээшлүүлэх чиглэлээр нийт 85 удаагийн сургалтад 4320 иргэнийг төрийн албан хаагч, ахмадууд, ЕБС-ийн сурагчид, багш нар, ХБИ-г хамруулсан байна.

❖ Тус хөтөлбөрийн Засаглалын бодлого хэсэгт орсон 4.1.9 дэх зорилт Мэдээллийн технологийн энтрепренёр, гарааны бизнес эрхлэгчдийг дэмжиж, үндэсний тоон контентыг хөгжүүлж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулах хүрээнд тус яаманд хамаарах дараах 2 арга хэмжээ хангалттай хэрэгжиж байна:

1. Мэдээлэл харилцаа холбооны технологийн салбарын энтрепренёр, гарааны бизнес эрхлэгчдийг дэмжих чиглэлээр олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллах арга хэмжээний хүрээнд программ хангамжийн их дэлгүүр Mindgolia.mn платформыг ашиглалтад оруулж нийт 172 компанийн 240 нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг байршуулж, үндсэн болон дэд хэсэгт ангилан, бүтээгдэхүүний нэмэлт боломж, суурилуулалтыг хийжээ.

Мөн Испанийн Хаант Улсын Барселон хотноо “Дэлхийн үүрэн холбооны конгресс 2023”-т Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайд Н.Учрал тэргүүтэй харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн салбарын төлөөлөгчид амжилттай оролцож, Монгол Улсын цахим шилжилт, технологийн хөгжил, хөрөнгө оруулалтын боломжийг олон улсад сурталчлан таниулж, тус арга хэмжээнд төрийн болон олон улсын 16 байгууллагын удирдлагуудтай шинээр хамтын ажиллагааг эхлүүлэх уулзалт зохион байгуулжээ.

2. Оюуны өмч, зохиогчийн эрх, патентыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах систем хөгжүүлэхээр төлөвлөсөн арга хэмжээний биелэлтийг Оюуны өмч, зохиогчийн эрх, патентыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах систем хөгжүүлэх чиглэлээр мэдүүлэг, мэдэгдэл, нэмэлт өөрчлөлтийн хүсэлт хүлээн авах, аж үйлдвэрийн өмчийн мэдүүлгийг цахимжуулах, бүрдлийн шүүлт хийх, мэдэгдэл хүргүүлэх, чанарын шүүлт хийх, патент, гэрчилгээ олгох, олон нийтэд мэдээлэх зорилгоор системүүдийг ашиглаж байгаа ба Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем (И-Монгол)-д Оюуны өмчийн бүтээлийн хүсэлтийг хүлээн авах холболтыг хийсэн. Монгол Улсын зохиогчийн эрхийн тухай хуульд зохиогчийн эрхээр хамгаалдаг бүтээлд программ хангамж, өгөгдлийн сан хамаардаг бөгөөд одоогийн байдлаар зохиогчийн эрхээр хамгаалж буй нийт 14600 бүтээгдэхүүний 1310 нь программ хангамжаар, 5 нь өгөгдлийн сангаар бүртгэлтэй байна гэж тайлагнасан нь дээрх ажлууд 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар ахиц дэвшилтэй байгааг илэрхийлж байна.

Нийт 21 арга хэмжээнээс 2023 оны төсөвт суутгуулахаар төсвийн санал хүргүүлсэн боловч, батлагдаагүй буюу ахиц гараагүй, тасалдсан, 2023 оны зорилтот түвшингээ хэт өндөр тогтоосон арга хэмжээнүүд буюу 30 хувийн гүйцэтгэлтэй эрчимжүүлэх шаардлагатай дараах 5 арга хэмжээ байна:

❖ Хөтөлбөрийн “4.1.3-т заасан Цахим засаглалын тогтолцоог боловсронгуй болгож, технологийн дэд бүтэц, төрийн цахим үйлчилгээг нэгдсэн бодлого, төлөвлөлттэй хөгжүүлнэ” гэсэн зорилтын хүрээнд төлөвлөсөн “Үндэсний нийтийн түлхүүрийн дэд бүтцийг шинэчлэх” арга хэмжээний биелэлт, хөтөлбөрийн 4.1.5 дахь зорилт болох Бүх нийтийн мэдээлэл, харилцаа холбооны үйлчилгээний өсөн нэмэгдэх хэрэгцээ, шаардлагыг хангах дэд бүтцийг байгуулж, хамрах хүрээг өргөжүүлж, багтаамжийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд тоон радио өргөн нэвтрүүлгийн дамжуулах сүлжээ байгуулах арга хэмжээний биелэлт, мөн зорилтын хүрээнд туссан худаг сувагчлалын багтаамжийг оновчтой ашиглах үүднээс том

оврын физик болон ашиглахгүй байгаа шилэн кабелийг /хуучны/ сувагчлалаас чөлөөлж, шинээр их багтаамжийн шилэн кабелийг суурилуулах ажлын биелэлт, хөтөлбөрийн 4.1.6 дахь зорилтын үндэсний ашиг сонирхлыг хамгаалсан төр, иргэн, хувийн хэвшлийн мэдээллийн бүрэн бүтэн, нууцлагдсан, хүртээмжтэй байдлыг хангасан мэдээллийн аюулгүй байдлын тогтолцоог бэхжүүлж, чадавхыг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд “Үндэсний мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн дэд бүтцэд халдах, эдийн засаг, нийгмийн чадавхыг сулруулах зорилготой халдлагыг илрүүлэх, таслан зогсоох, хариу үйлдэл үзүүлэх чадавхыг бэхжүүлэх зорилгоор Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын хяналт удирдлагын төв (CERT) байгуулах ажлын биелэлтүүдийг 2023 оны улсын төсөвт багтаагуйн улмаас хэрэгжүүлэхэд хүндрэл үүсэн талаар тайланд дурдсан байна.

❖ Хөтөлбөрийн 4.1.7-д “Бүх нийтийн харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлнэ” гэсэн зорилтын хүрээнд Бүх нийтийн харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх зорилгоор иргэдэд ур чадвар олгох суурь сургалтуудыг зохион байгуулахаар төлөвлөсөн бөгөөд 2023 онд нийт 9220 албан хаагчийг сургалтад хамруулсан байна. Өөрөөр хэлбэл бодлогын баримт бичигт туссан жил бүрийн хүрэх түвшин хэт өндөр буюу жил бүр 50,000 хүнд сургалт зохион байгуулахаар тодорхойлсон нь төлөвлөсөн зорилтдоо хүрэх эсэх нь эргэлзээтэй нөхцөл байдлыг үүсгэж байна.

Тав. Цаашид анхаарах зөвлөмж

Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгасан нийт 6 зорилтын хүрээнд туссан 21 арга хэмжээний биелэлтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийхэд Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамны газар хэлтсийн дарга нар анхаарах шаардлагатай дараах зөвлөмжийг хүргүүлж байна.

❖ Бодлого, төлөвлөлтийн газар, Цахим хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар, Харилцаа холбооны бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар, Кибер аюулгүй байдлын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газруудад:

1. Дотоод нэгждээ бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт, стратеги төлөвлөгөөний хэрэгжилт гэх мэт хэрэгжилтийн тайлан гаргаж байх албан хаагчдыг тодорхой болгож, хариуцах эзэнтэй байхаар зохион байгуулах;

2. Төсвөөс шалтгаалах ажлыг төлөвлөхдөө бодит, дүн шинжилгээтэй, баримтад тулгуурласан хэрэгжихүйц байдлыг харгалзан үзэх;

3. Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт туссан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг гаргахдаа харьяа байгууллагуудын нэмэлт мэдээллийг авч тусгаж хэвших;

4. Нэгжийн албан хаагчид, харьяа газрын тайлан, мэдээлэлд тулгуурлан үр дүнд суурилсан бодит нотолгоотой тайлан бичиж ирүүлэх;

5. Төрийн захиргааны тайлан мэдээ нэгтгэж буй албан хаагчид тайлан мэдээг заасан хугацаанд шуурхай өгч хэвших;

6. Тайланг 2000 тэмдэгтээс хэтрүүлэхгүй, зөв бичгийн алдаагүй, тодорхой, ойлгомжтой, эцсийн байдлаар хянагдсан засваргүй тайланг заасан хугацаанд тайлагнаж хэвших;

7. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газраас өгсөн зөвлөмжийг мөрдлөг болгон эрчимжүүлэх шаардлагатай ажлуудад анхаарлаа хандуулж, төлөвлөсөн арга хэмжээ тус бүрийн биелэлтийг ахиулахад шат дараалалтай арга хэмжээ авч ажиллаж хэвших;

❖ Төрийн захиргааны удирдлагын газарт:

1. Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоол, 2021 оны 374 дүгээр тогтоолын дагуу Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газраас тайлантай танилцаж холбогдох баримт материалыг судлан үзэх, үнэлгээ хийх, удирдлагын зөвлөлд танилцуулах зэрэг боломжит хугацааг анхаарч тайлагнаж хэвших;

2. Тайлан нэгтгэлийг хариуцаж буй албан хаагч удирдлагаар баталгаажуулсан эцсийн тайланг өгч хэвших;

3. Бодлогын баримт бичгийн тодорхойлсон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийг харгалзан бичсэн тайлан өгч хэвших;

4. Засгийн газрын 206 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-д заасан хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан албан хаагчийн эрх үүрэгтэй танилцан хамтран ажиллахыг цаашид анхаарна уу.

Жич: Яамны газар, хэлтсийн дарга нар дээрх зөвлөмжүүдийг хүлээн авч, нэгжийн албан хаагчдадаа танилцуулах, танилцуулсан хугацаанаас хойш холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах үүрэгтэй бөгөөд зөвлөмжийг хэрэгжүүлж байгаа эсэхэд Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газраас төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтын ажлыг хийх болохыг үүгээр мэдэгдэж байна.

Мөн эрчимжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээнүүдийг хэрхэн ахиулах болон тайлагнах талаар Төрийн захиргааны удирдлагын газрын холбогдох албан хаагч, Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын албан хаагчдаас зөвлөгөө, дэмжлэг авч ажиллахыг хүсье.

ЦАХИМ ХӨГЖИЛ, ХАРИЛЦАА ХОЛБООНЫ ЯАМНЫ
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР